

บทที่ 4

ข้อมูลพื้นฐานของอำเภอเวียงแหง และข้อมูลของโครงการพัฒนาเมืองเวียงแหง

4.1 ข้อมูลโดยทั่วไปของอำเภอเวียงแหง

จากการสรุปเอกสารประกอบการสัมมนาสมาชิกเครือข่ายนักธุรกิจเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อมและเครือข่ายพันธมิตร ร่วมกับโครงการสิทธิชุมชนศึกษาภาคเหนือ(10-14 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2547) ทำให้ทราบเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของอำเภอเวียงแหงว่า “เวียงแหง” หรือ “เมืองแหง” ในการออกเสียงของชาวไตหรือไทใหญ่ นั้น เดิมทีเป็นตำบลที่ขึ้นอยู่กับอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ต่อมาในวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ.2524 จึงได้ถูกยกฐานะเป็นกิ่งอำเภอเวียงแหง เพื่อจัดอุปสรรคทางการปกครอง การพัฒนาและการป้องกันรักษาความสงบและในวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2536 ได้มีพระราชกฤษฎีกาตั้งเป็นอำเภอเวียงแหง ในอดีตเมืองเวียงแหงมีตำนานหนึ่งว่าพระเจ้าเลียบโลกกล่าวไว้ในสมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าได้มาประทับที่คอยห้วยฝักกูดในเวียงแหงมีอุบาสกอุบาสิกาชาวกะเหรี่ยงมาถวายแดงโม 1 ลูก ให้พระพุทธเจ้าเสวยแก้กระหายในขณะที่เสวยอยู่นั้น พระทนต์ (เจี๊ยะ) ได้กะเทาะออกมา เรียกว่า “ทานเจี๊ยะแหง” ด้วยเหตุนี้จึงได้เรียกชื่อว่า “เมืองแหง” ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา จากนั้นชาวกะเหรี่ยงที่มาเฝ้าสักการบูชาก็ได้ก่อสถูปสูง 2 วา และนำพระทนต์ใส่ผอบไว้ นำไปบรรจุในสถูปบนยอดเขานั้น ส่วนแดงโมที่พระพุทธเจ้าเสวยนั้น พระอานนท์ได้นำไปทิ้งที่แม่น้ำจึงได้ชื่อว่า “แม่น้ำแดง” ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา แม่น้ำแม่แดงอยู่ทางทิศตะวันตกของยอดเขาที่พระองค์ประทับอยู่(จากการสัมภาษณ์แม่อุ๊ยป้อ อายุ 70 ปีชาวบ้านหมู่บ้านม่วงเครือ, 2548)

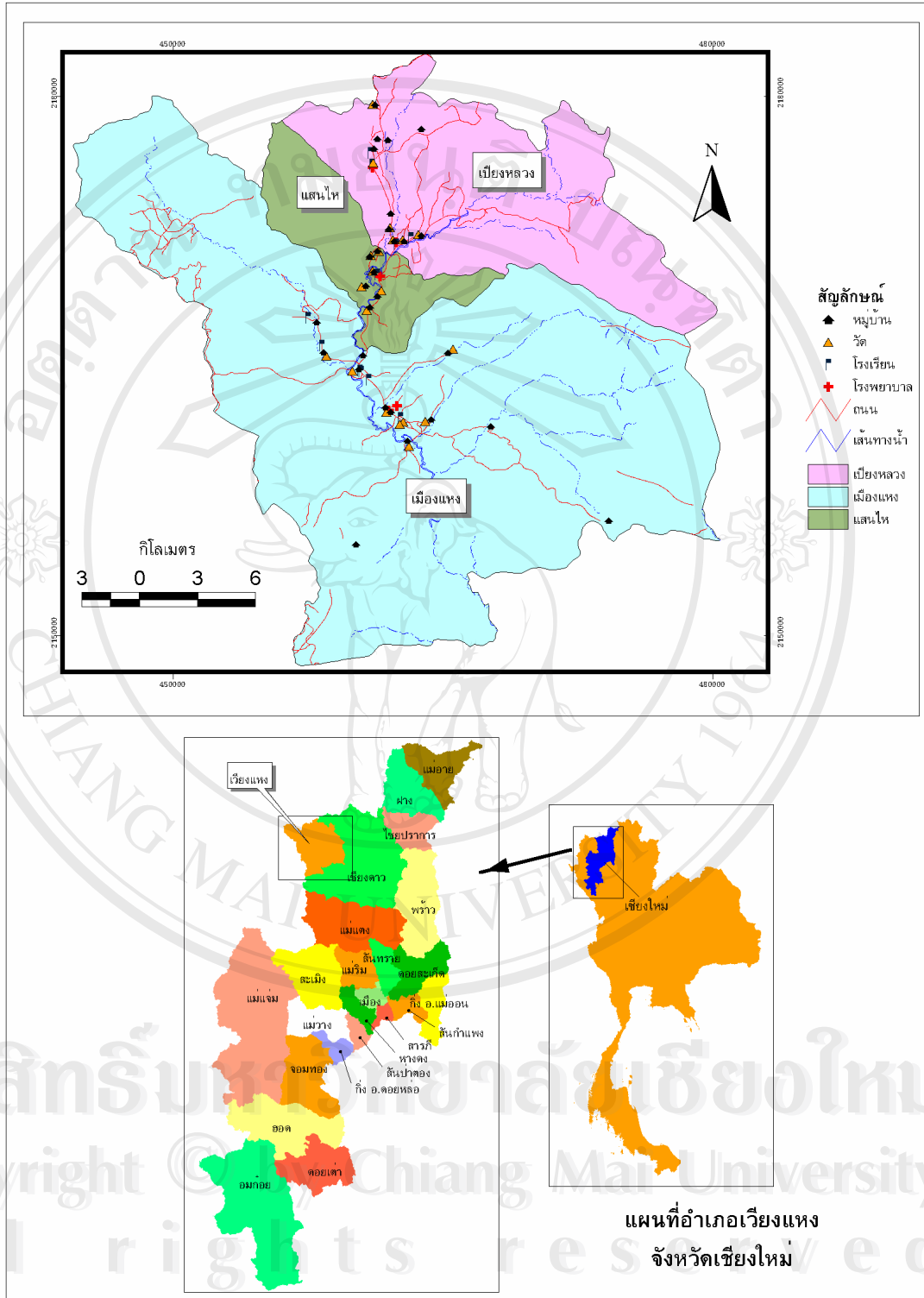
อำเภอเวียงแหงตั้งอยู่ห่างจากจังหวัดเชียงใหม่ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ประมาณ 158 กิโลเมตร ที่ว่าการอำเภอเวียงแหงตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลเมืองแหง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ดังแสดงใน (รูปที่ 4.1) (ข้อมูลได้รับความอนุเคราะห์จากศูนย์สารสนเทศภูมิศาสตร์ภาคเหนือ คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, พ.ศ.2548)

ทิศเหนือ ติดกับเขตประเทศพม่า

ทิศใต้ ติดกับเขตตำบลเมืองกอง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ทิศตะวันออก ติดกับเขตตำบลเมืองาย และตำบลทุ่งข้าวพวง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ทิศตะวันตก ติดกับเขตอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 4.1 แผนที่อำเภอเวียงแหง

ที่มา: ข้อมูลได้รับความอนุเคราะห์จากศูนย์สารสนเทศภูมิศาสตร์ภาคเหนือ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, พ.ศ.2548.

อำเภอเวียงแหง มีพื้นที่ประมาณ 705 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 440,625 ไร่ ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตอุทยานแห่งชาติ ซึ่งเป็นเทือกเขาสูงชันเต็มไปด้วยป่าไม้ที่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ ส่วนใหญ่เป็นจำพวกไม้สน สภาพพื้นดินเป็นดินทรายผสมดินลูกรังมีการพังทลายของหน้าดินในปริมาณสูง มีพื้นที่ราบลุ่มแคบ ๆ ระหว่างภูเขาตลอดริมฝั่งแม่น้ำแดงและลำห้วยเล็ก ๆ มีแม่น้ำแดงไหลผ่านตลอดกลางของพื้นที่และมีลำห้วยเล็ก ๆ เป็นสาขาของแม่น้ำแดงไหลผ่านเป็นบางส่วน ซึ่งมีน้ำไหลตลอดปีพื้นที่ราบเชิงเขามีลักษณะเป็นแอ่งกระทะยาวรี ทอดตัวในแนวทิศเหนือ – ทิศใต้ ซึ่งเป็นที่ทำกินและอยู่อาศัยประมาณ 52 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 32,500 ไร่ ที่ราบนี้มีความสูงในช่วงระหว่าง 730 – 900 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลางหรือเฉลี่ยประมาณ 800 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง เทือกเขาสูงรอบแอ่งมีระดับความสูงประมาณ 1,200 – 1,400 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลางและมียอดเขาที่สูงที่สุดคือ คอยปักกะลาซึ่งสูง 1,905 เมตร เวียงแหงเป็นอำเภอที่มีเขตแดนติดกับประเทศพม่าเป็นระยะทางประมาณ 30 กิโลเมตร

อำเภอเวียงแหงมีสภาพภูมิประเทศที่รายล้อมด้วยภูเขาสูงทั่วทุกสารทิศ ความสูงตั้งแต่ 700 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ไปจนถึงเกือบถึง 2,000 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง และที่ราบมีลักษณะเป็นแอ่งกระทะ สำหรับภูมิอากาศของอำเภอเวียงแหง โดยทั่วไปนิยมใช้ความแตกต่างของอุณหภูมิและปริมาณฝนประจำปีเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา สำหรับประเทศไทยแบ่งฤดูกาลออกเป็น 3 ฤดู กล่าวคือ มีฤดูฝน 5 เดือน (มิ.ย. – ต.ค.) ซึ่งมีฝนตกชุก ฤดูหนาว (พ.ย. – มี.ค.) 5 เดือน ซึ่งมีอุณหภูมิต่ำสุดถึง ลบ 1 – 5 องศาเซลเซียส และฤดูร้อนเพียง 2 เดือน (เม.ย. – พ.ค.)

อำเภอเวียงแหงเป็นเมืองที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เนื่องจากประกอบด้วยกลุ่มคนที่หลากหลายชาติพันธุ์ที่น่าสังเกตคือ จากจำนวนประชากรทั้งหมดมีเพียงร้อยละ 39 เป็นคนเมือง (ชาวล้านนา) และคนไทยที่อพยพมาจากท้องถิ่นอื่น ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 61 ประกอบด้วยกลุ่มคนดังต่อไปนี้ (เอกสารประกอบการสัมมนา โครงการสิทธิชุมชนศึกษาภาคเหนือ, 2547)

- (1) อติศตทหารจีนคณะชาติและจีนฮ่ออีสาละร้อยละ 16.02
- (2) บุคคลบนพื้นที่ราบสูงหลากหลายพันธุ์ร้อยละ 23.13
- (3) กะเหรี่ยงร้อยละ 6.82
- (4) ลีซอร้อยละ 5.66
- (5) มูเซอร้อยละ 2.66
- (6) ผู้อพยพจากประเทศพม่าร้อยละ 6.31

แบ่งออกเป็น 3 ตำบล 22 หมู่บ้าน ดังนี้

ต.เมืองแหง – 11 หมู่บ้าน คือ แม่หาด กองลม ป่าไผ่ เวียงแหง ห้วยหก สามหมื่น นามน แม่แพม ปางควาย กองลมใหม่ เลาจ

ต.เปียงหลวง – 6 หมู่บ้าน คือ เปียงหลวง บ้านจอง ใหม่มะกายอน ม่วงเครือ ห้วยไคร้ แปก แชม

ต.แสนไห – 5 หมู่บ้าน คือ สันตวงคี สามปูลู ม่วงป้อก มหาธาตุ ปางป้อ

อำเภอเวียงแหงอยู่ห่างจากอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ประมาณ 158 กิโลเมตร การเดินทางโดยใช้ถนนหมายเลข 107 จาก อ.เมือง เชียงใหม่ – อ.แม่ริม – อ.แม่แตง – อ.เชียงดาว ระยะทางประมาณ 90 กิโลเมตร แล้วแยกไปตามถนนหมายเลข 1178 ไปบ้านเมืองงาย (พระสถูปพระนเรศวรมหาราช) ระยะทางประมาณ 10 กิโลเมตร ถึงสามแยกแม่จ่า แยกตามถนนหมายเลข 1322 เส้นทางบ้านแม่จ่า – บ้านขุนคอง – บ้านปางควาย – อำเภอเวียงแหง ระยะทาง 58 กิโลเมตร เป็นถนนลาดยาง ซึ่งเป็นเส้นทางหลักในการเดินทางเข้าออก เส้นทางมีความลาดชันสูงและมีความคดเคี้ยวมาก แต่มีทิวทัศน์งดงามตลอดเส้นทาง มีทะเลหมอกและสภาพป่าไม้ที่หลากหลาย เช่น ป่าโปร่ง ป่าเบญจพรรณ ป่าดิบเขา และป่าสน ช่วงฤดูหนาวจะพบดอกบัวตองตลอดเส้นทางและดอกนางพญาเสือโคร่งหรือซากุระเมืองไทยสีชมพูกระจายอยู่ทั่วไป (ศูนย์สื่อสารสารสนเทศทางภูมิศาสตร์เพื่องานพัฒนาภาคประชาชน, 2548)

แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์มีวัฒนธรรมประเพณีเป็นของตัวเองมากมาย เช่น

- (1) ประเพณีกินวอ (ปีใหม่) เป็นของชาวกะเหรี่ยง ลีซอ และมูเซอ
- (2) ปอยช่อมต้อ (ปีใหม่) ของชาวไทใหญ่
- (3) ปอยส่างลอง เป็นงานบวชลูกแก้วของชาวไทใหญ่
- (4) ประเพณีวันตรุษจีน ของกลุ่มจีนฮ่อ
- (5) ประเพณีเลี้ยงฝ้ายและเลี้ยงเมือง
- (6) ประเพณีพระราชกุศลแสนไห

แหล่งโบราณสถานที่สำคัญและสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอเวียงแหงมีดังนี้คือ

พระราชกุศลแสนไห เป็นพระราชกุศลบ้านคูเมืองเวียงแหง ประดิษฐานพระทนต์ของพระพุทธเจ้า ตามตำนานพระเจ้าเลียบโลก ค้นพบโบราณวัตถุจำนวนมาก ภายในถ้ำไต้ยอดเขา

บ่อน้ำช้าง (ช้างศึกพระนเรศวร) อยู่บริเวณเชิงคอยหน้าบ้านไคเนาก่อนขึ้นพระราชกุศลแสนไห เล่ากันว่าทัพพระนเรศวร ได้มาหยุดพักบริเวณนี้และทรงให้ทหารขุดบ่อน้ำให้ช้างศึกได้ดื่มน้ำ

วัดเวียงแหง เป็นวัดเก่าแก่ที่สุดอยู่ในเขตกำแพงเมืองโบราณ มีพระพุทธรูปเก่าแก่ศิลปะทวารวดีและพระพุทธรูปสิงห์สาม ศิลปะเขียงแสน คือพระเจ้าออกเหงือ แสดงปาฏิหาริย์หลายครั้งโดยมีน้ำซึมออกมาเช็ดเท่าใดก็ไม่แห้ง

วัดฟ้าเวียงอินทร์ เป็นวัดสำคัญของชาวไทยใหญ่ อยู่ที่บ้านหลักแตง

วัดลี้มยี่ (วัดจีน) ตั้งอยู่ที่บ้านเปียงหลวง เป็นสถานที่รวมตัวของชาวจีนที่มาอาศัยในประเทศไทย และมีการสอนภาษาจีน

น้ำตกแม่หาด เป็นน้ำตกที่ขึ้นชื่อมาก สูงประมาณ 30 เมตร มี 6 ชั้น เป็นแหล่งรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อาทิ เก้ง หมู ป่า กระต่ายป่า ไก่ป่า เลียงผา เสือและช้างป่า นอกจากนี้ยังมีน้ำตกห้วยหกและน้ำตกแม่ลาดให้เข้าไปศึกษาธรรมชาติด้วย

ล่องแพลำน้ำแดง ที่บ้านห้วยห้วยไช และศึกษาธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ที่ป่าห้วยหาด ซึ่งเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า บนดอยห้วยหาดยังสามารถมองเห็นทิวทัศน์ของอำเภอเวียงแหงได้ทั้งหมด ทั้งยังเห็นทัศนียภาพกว้างไกลไปถึงแม่ฮ่องสอนและเขตชายแดนไทย – พม่า

ถ้ำแม่แตง ที่บ้านลือชอแม่แตง

บ้านหลักแตง เป็นหมู่บ้านที่อยู่ติดกับจุดผ่านแดนไทย ประชากรส่วนมากเป็นชาวไทยใหญ่ และมีตลาดชายแดนจำหน่ายสินค้า และอาหารยูนนาน ที่บ้านจีนฮ่อ ต.เปียงหลวง ซึ่งเป็นอาหารพื้นเมืองที่ขึ้นชื่ออย่างหนึ่ง และชมการแสดงประจำเผ่า

นอกจากสถานที่สำคัญและแหล่งท่องเที่ยวที่กล่าวมาแล้ว เวียงแหงยังมีสถานที่ที่น่าสนใจอีกมากมาย เนื่องจากความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติและ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม

4.2 ข้อมูลของโครงการพัฒนาเหมืองเวียงแหง

4.2.1 ความเป็นมาของโครงการ

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) เริ่มสำรวจแหล่งถ่านหินเวียงแหงครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2526 และสำรวจชั้นรายละเอียดอีกครั้งในปี พ.ศ. 2530 โดยร่วมกับกรมทรัพยากรธรณี ภายใต้มาตรา 6 ทวิแห่ง พ.ร.บ.แร่ พ.ศ. 2510 ต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2531 ให้มอบพื้นที่แอ่งเวียงแหงให้กับ กฟผ. เพื่อการพัฒนาผลิตกระแสไฟฟ้า ผลการศึกษาทางธรณีวิทยา แหล่งถ่านหินพบว่า มีปริมาณสำรองรวมกันทั้งสิ้นประมาณ 139 ล้านตัน และเป็นถ่านหินคุณภาพดีกว่าที่เหมืองแม่เมาะ คือ มีค่าความร้อนแบบ Net heating value เฉลี่ยประมาณ 3,100 kcal/kg และแบบ Gross heating value เฉลี่ยประมาณ 3,700 kcal/kg มีความชื้นเฉลี่ยประมาณร้อยละ 32 โดยน้ำหนัก จีเส้าเฉลี่ยประมาณ 15% โดยน้ำหนัก และกำมะถันเฉลี่ย (As Received Basis) ประมาณร้อยละ 1 โดยน้ำหนัก (เอกสารประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาเหมืองเวียงแหง, 2546)

การศึกษาด้านการนำถ่านหินที่แหล่งถ่านเวียงแหงไปใช้ประโยชน์พบว่า นอกจากจะใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับการผลิตกระแสไฟฟ้าที่ให้ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด อีกทั้งสามารถนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับอุตสาหกรรมการผลิตปูนซีเมนต์ อย่างไรก็ตามเมื่อวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางเศรษฐศาสตร์ และความต้องการของตลาด และผู้ใช้ในเวลานั้น (พ.ศ. 2530-2535) พบว่ายังไม่มีควมจำเป็นในการพัฒนาแหล่งถ่านหินเวียงแหง เนื่องจากยังไม่คุ้มค่าในการลงทุน ดังนั้น กฟผ. จึงได้ส่งคืนแหล่งถ่านหินเวียงแหงตามความประสงค์ของกรมทรัพยากรธรณี โดยที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบตามข้อเสนอของคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2535 ให้ กฟผ. ส่งคืนแหล่งถ่านหินเวียงแหงให้แก่กรมทรัพยากรธรณี พร้อมรายละเอียดของข้อมูลและผลการศึกษาเพื่อให้กรมทรัพยากรธรณีนำไปเปิดประมูลต่อไป

เนื่องจากสถานการณ์ในปัจจุบันและเงื่อนไขต่าง ๆ ได้เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นเมื่อต้นปี พ.ศ. 2541 สายงานธุรกิจเหมืองของ กฟผ. จึงได้ทบทวนแผนการศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งถ่านหินเวียงแหงเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ที่โรงไฟฟ้าแม่เมาะ โดยได้เจาะสำรวจเก็บข้อมูลเพิ่มเติมร่วมกับกรมทรัพยากรธรณี ภายใต้มาตรา 6 ทวิแห่ง พ.ร.บ.แร่ พ.ศ. 2510 เพื่อตรวจสอบและยืนยันศักยภาพในการพัฒนาแหล่งถ่านหินเวียงแหงอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งผลการสำรวจยืนยันได้ว่าแหล่งถ่านหินเวียงแหงมีศักยภาพเหมาะสมสำหรับการพัฒนาเป็นเหมืองเปิด โดยมีปริมาณสำรองในการทำเหมืองประมาณ 15 ล้านตัน จะใช้เวลาในการผลิตทั้งสิ้นประมาณ 17-20 ปี เพื่ออุชคนถ่านหินมาใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของ กฟผ. ดังนั้น กฟผ. จึงได้ยื่นเรื่องเพื่อนำเสนอขอทบทวนมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม พ.ศ.2535 ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2541 เป็นต้นมา และเมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ.2544 ที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) โดยมี ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี (พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร) เป็นประธานในที่ประชุม มีมติอนุมัติข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.) ที่เห็นควรให้มีการยกเว้นการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ.2535 เพื่อกันแหล่งถ่านหินเวียงแหงให้ กฟผ. เข้าไปพัฒนาเพื่อนำมาใช้ในการผลิตไฟฟ้าโดยไม่ต้องมีการประมูล ซึ่งที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 25 กันยายน พ.ศ.2544 เห็นชอบตามมติ กพช. เมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ.2544 โดยมีเงื่อนไข กำหนดให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) จัดทำรายงานการศึกษาและวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ในการพัฒนาแหล่งถ่านหินเวียงแหง หากรายงานผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้รับอนุมัติเรียบร้อยแล้วจึงให้ กฟผ. เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อกันแหล่งเวียงแหงให้ กฟผ. เข้าไปพัฒนาเพื่อนำไปใช้ในการผลิตไฟฟ้าโดยไม่ต้องมีการเปิดประมูล(เอกสารประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาเหมืองเวียงแหง,2546)

4.2.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

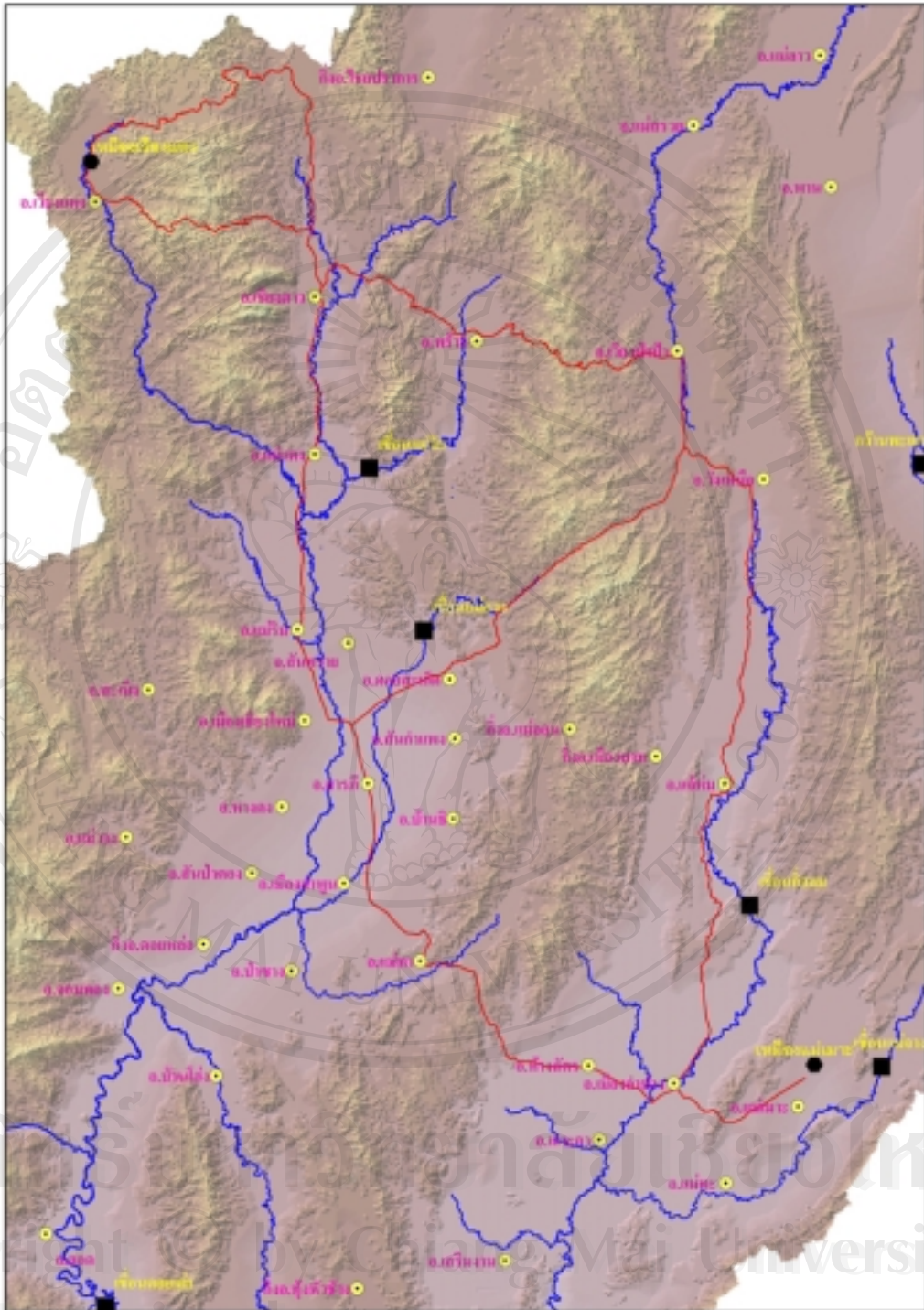
- (1) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดหาเชื้อเพลิงถ่านหินชนิดที่มีกำมะถัน (Low sulfur coal) โดยการผลิต และขนส่งถ่านหินที่เวียงแหง นำไปใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้าที่โรงไฟฟ้าแม่เมาะ จังหวัดลำปาง
- (2) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความมั่นคงของระบบการผลิตกระแสไฟฟ้าของประเทศ
- (3) เพื่อที่จะช่วยแก้ปัญหาด้านมลพิษทางอากาศในพื้นที่อำเภอแม่เมาะ

4.2.3 ที่ตั้งโครงการและขอบเขตพื้นที่ศึกษา

แหล่งถ่านหินเวียงแหงอยู่ในเขตอำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ โดยห่างจากตัวจังหวัดเชียงใหม่ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ตามเส้นทางหมายเลข 107 เป็นระยะทางประมาณ 158 กิโลเมตร จากศูนย์สื่อสารสารสนเทศทางภูมิศาสตร์เพื่องานพัฒนาภาคประชาชน (2548) ดังแสดงใน (รูปที่ 4.2)

โครงการเหมืองถ่านหินเวียงแหง อยู่ห่างจากตัวอำเภอเวียงแหงไปทางทิศเหนือประมาณ 7 กิโลเมตร บริเวณท่าเหมืองและที่ทิ้งดินมีพื้นที่ประมาณ 9 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 8 หมู่บ้านในเขตพื้นที่ 3 ตำบล ได้แก่ บ้านกองลม ตำบลเมืองแหง บ้านปางป้อ บ้านม่วงป้อก บ้านมหาธาตุ บ้านสามปู้ ตำบลแสนไห และบ้านจอง บ้านม่วงเครือ บ้านห้วยไคร้ ตำบลเปียงหลวง ตำแหน่งที่ตั้งโครงการปรากฏในแผนที่ภูมิประเทศ มาตรฐาน 1:50,000 ของกรมแผนที่ทหาร ลำดับชุด L7017 ระวังที่ 4748III ระหว่างเส้นกริดเหนือ 2166500-2172000 และเส้นกริดตะวันออก 460500-463500 ดังแสดงใน (รูปที่ 4.3)

ถ่านหินที่ขุดจากเหมืองเวียงแหง จะถูกลำเลียงไปยังโรงไฟฟ้าแม่เมาะ โดยจะใช้ทางหลวงแผ่นดิน 2 เส้นหลักทางพร้อมกัน เพื่อช่วยบรรเทาปัญหาการจราจร เส้นทางดังกล่าวบางช่วงขึ้นภูเขาสูง บางช่วงผ่านชุมชนดังแสดงใน (รูปที่ 4.4) แผนการขนส่งถ่านหินในเบื้องต้นคาดว่าจะใช้รถบรรทุก 10 ล้อ ลำเลียงถ่านหินจากเหมืองไปยังจุดขนถ่ายที่บริเวณบ้านแม่จา ไปยังโรงไฟฟ้าแม่เมาะ โดยใช้รถพ่วง ระยะทางจากเหมืองเวียงแหงไปยังโรงไฟฟ้าแม่เมาะประมาณ 300 กิโลเมตร

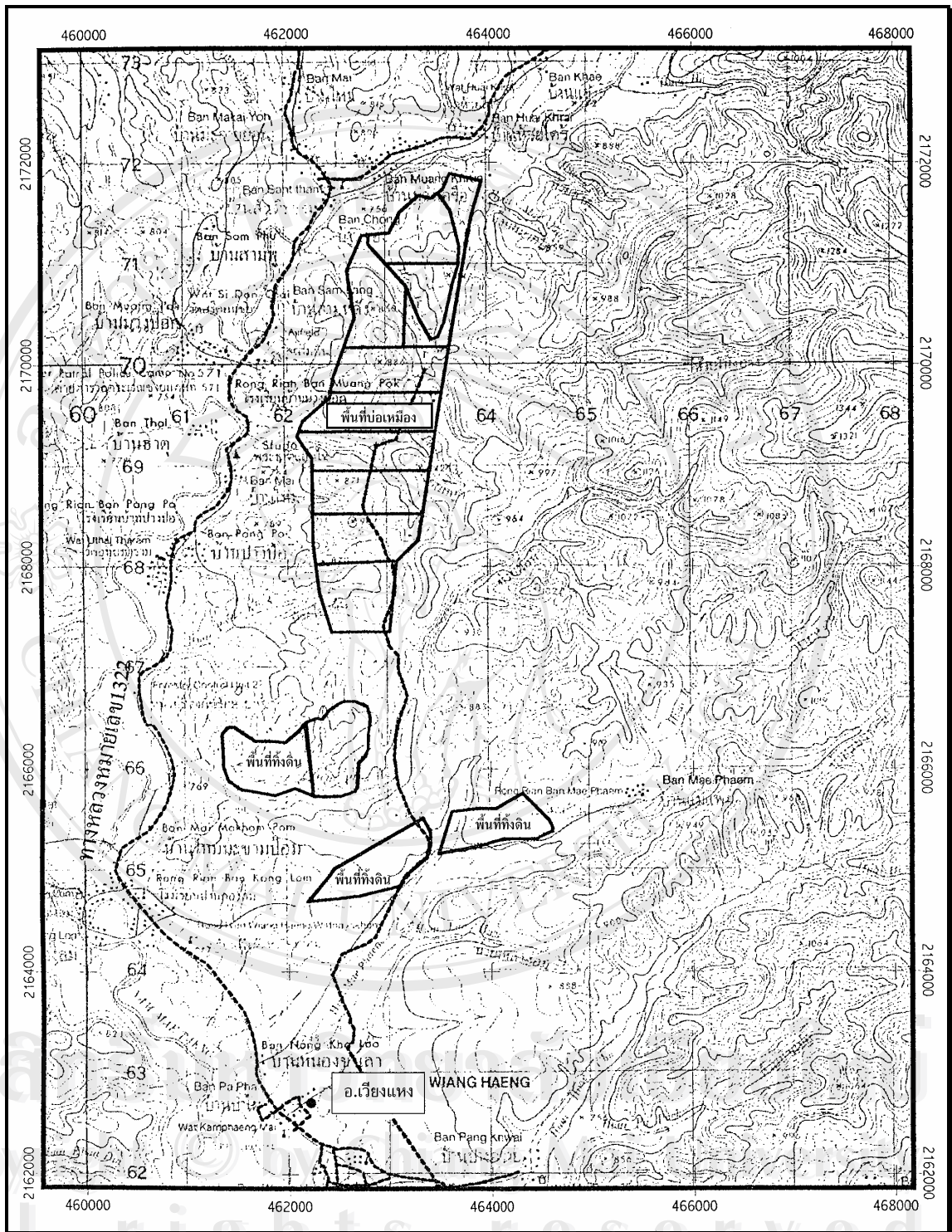

รูปที่ 4.2 อำเภอเวียงแหง โดยห่างจากตัวจังหวัดเชียงใหม่ ตามเส้นทางหมายเลข 107 เป็นระยะทาง
ประมาณ 158 กิโลเมตร

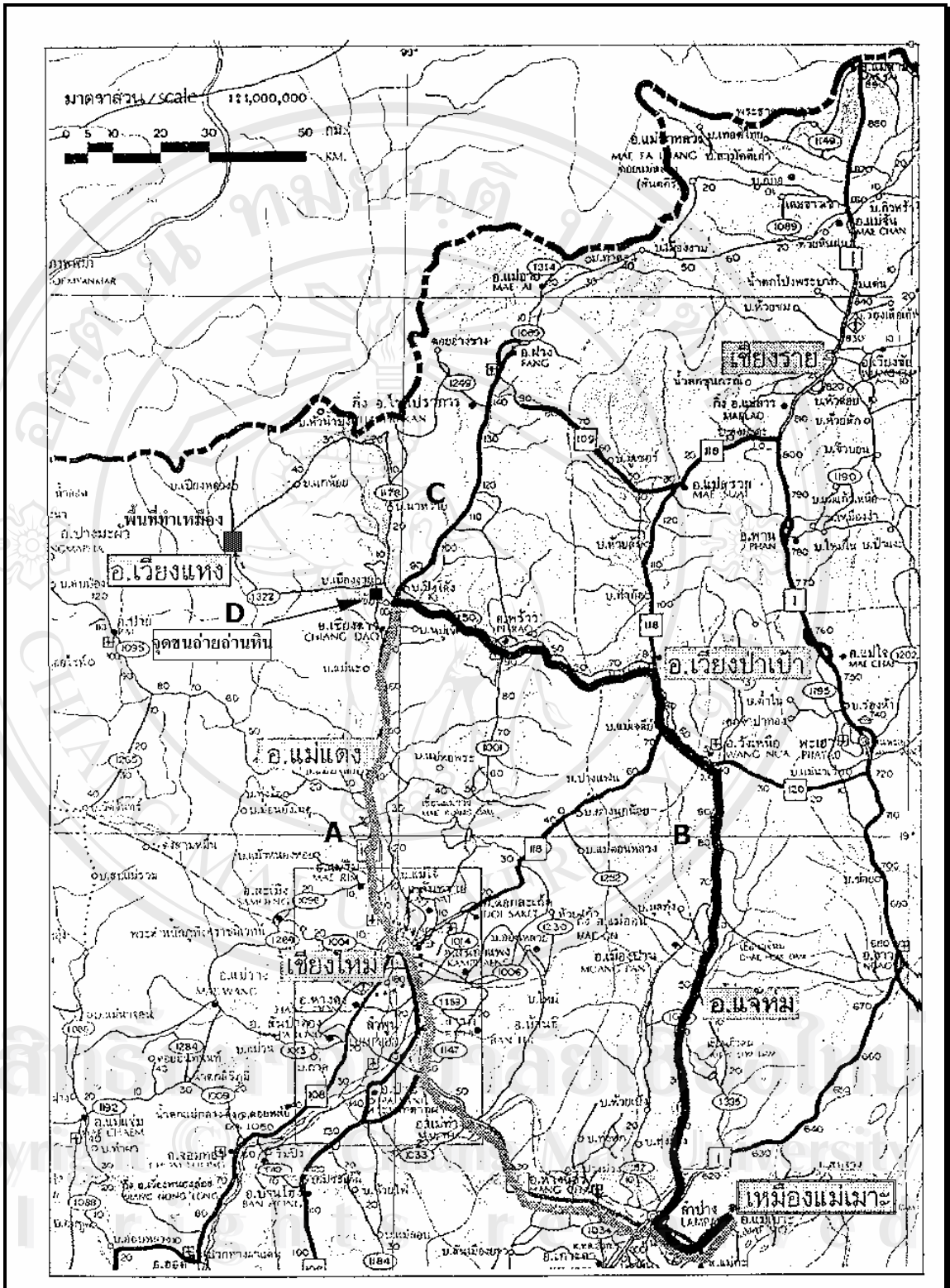
ที่มา: ศูนย์สื่อสารสนเทศทางภูมิศาสตร์เพื่องานพัฒนาภาคประชาชน.ระบบออนไลน์

:www.stopcoal.org , (ม.ค. 2548).

รูปที่ 4.3 พื้นที่โครงการพัฒนาเมืองเวียงแหง แสดงขอบเขตป้อมเมืองและที่ดิน
ที่มา: รายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 1 การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โครงการพัฒนาเมือง
เวียงแหง, 2548.

รูปที่ 4.4 แสดงเส้นทางขนส่งลำเลียงถ่านหินไปยังโรงไฟฟ้าแม่เมาะ
ที่มา: รายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 1 การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการพัฒนาเหมือง
เวียงแหง, 2548.

4.2.4 วิธีการทำเหมือง

จากเอกสารรายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 1 การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการพัฒนาเหมืองเวียงแหง (2548) ทำให้ทราบว่าวิธีการทำเหมืองนั้นมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

(1) การออกแบบและวางแผนการทำเหมือง

การทำเหมืองถ่านหินเวียงแหง จะใช้วิธีการทำเหมืองเปิด (Open pit mining) โดยวิธีการขุดเปิดเปลือกดิน (Overburden) แล้วขนไปยังที่ทิ้งดิน (Dumping area) ที่กำหนดไว้ แล้วจึงขุดถ่านหิน แล้วขนส่งลำเลียงไปใช้ประโยชน์ ซึ่งจะเปิดการทำเหมืองโดยวิธีเหมืองหาบ มีลักษณะของหน้าเหมืองเป็นแบบขั้นบันได โดยจะเปิดดำเนินการขั้นแรก บริเวณตอนเหนือของพื้นที่โครงการ จากนั้นจึงดำเนินการหน้าเหมืองลงไปทางตอนใต้จนถึงสิ้นสุดการทำเหมืองโดย กฟผ. มีแผนการที่จะผลิตถ่านหินเพื่อส่งให้โรงไฟฟ้าพลังงานความร้อนแม่เมาะ เป็นระยะเวลาประมาณ 17 ปี ซึ่งจะต้องทำเหมืองเพื่อผลิตถ่านหินในอัตราประมาณ 15 ล้านตัน

ในขั้นต้นก่อนที่จะมีการเหมือง จะมีการจัดเตรียมพื้นที่ ก่อนเข้าทำการผลิต โดยจะใช้รถบูลโดเซอร์ ทำการถางป่าในบริเวณที่จะเปิดการทำเหมือง จากนั้นใช้รถตักดินร่วมกับรถบูลโดเซอร์ ทำการตักดินใส่รถเทหาลัง โดยจะสลับการทำงานกับรถขุด hydraulic ตามสภาพแวดล้อมการทำงาน ดินที่ขุดเหล่านี้จะนำไปใช้ทำคันเหมือง สำหรับกั้นน้ำที่จะไหลเข้าเหมือง ตลอดจนใช้ในการปรับเตรียมพื้นที่ที่จะใช้ทำประโยชน์ ดินส่วนที่เหลือจะนำไปทิ้งยังที่ทิ้งดิน ซึ่งถมสูงขึ้นไปเป็นชั้นๆ โดยมีทางสำหรับรถเทหาลังไปทิ้งดิน เมื่อทำการเปิดเปลือกดินจนถึงชั้นถ่านหินในอัตราแล้ว จะเริ่มตัดทางลงเหมืองไปยังหน้าถ่านของแต่ละชั้น ถนนที่ตัดลงไปนี้มีความกว้างประมาณ 10-16 เมตร อัตราส่วนความลาดชัน 1:12.5 เพื่อใช้ในการลำเลียงถ่านหินจากบ่อเหมือง และทำทางระบายน้ำ ตลอดจนขุดขุมเหมือง(Sump)และติดตั้งเครื่องสูบน้ำเพื่อสูบน้ำออกจากบ่อเหมือง

เมื่อทำการขุดถ่านในชั้นที่หนึ่งรถหน้าไปถึงจุดๆหนึ่ง ซึ่งสมควรจะเริ่มทำการขุดถ่านชั้นที่สองซึ่งอยู่ลึกลงไปใต้ที่แล้ว ก็จะเริ่มตัดถนนลงจากหน้างานถ่านชั้นที่สองต่อไป พร้อมกับทำการขุดขุมเหมืองขึ้นมาใหม่อีกในชั้นที่สองนี้ ส่วนการขุดถ่านในชั้นที่สามและสี่ จะดำเนินการในทำนองเดียวกัน ถ่านหินในชั้นที่ได้จากการทำเหมือง จะขนโดยรถบรรทุกเทหาลังไปยังโรงงานโม่ถ่านเพื่อขย่ถ่านให้ได้ขนาดต่ำกว่า 30 ซม. จากนั้นจะขนถ่านไปยังลานกองถ่านเพื่อนำส่งโรงไฟฟ้าแม่เมาะต่อไป

(2) ประมาณการของการผลิตถ่านและขุดขนดินแต่ละปี

ปริมาณสำรองของถ่านหินที่ได้จากการคำนวณหาจุดคุ้มทุนทางเศรษฐกิจ จากรายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 1 การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการพัฒนาเหมืองเวียงแหง (2548) พบว่ามีปริมาณสำรองประมาณ 14.23 ล้านตัน กฟผ. จะใช้เวลาในการผลิตทั้งสิ้นประมาณ 17 ปี

โดยปีที่ 1 จะทำการขุดเปลือกดินให้ถึงชั้นถ่านหิน ปีที่ 2 และ 3 จะเริ่มผลิตถ่านหินประมาณ 500,000 ตันต่อปี ควบคู่ไปกับการขุดดิน ตั้งแต่ปีที่ 4 ขึ้นไป จะผลิตถ่านหิน 1,000,000 ตันต่อปี โดยมีรายละเอียดประมาณการของการผลิตถ่านและขุดขนดินแต่ละปี แสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แผนการผลิตเหมืองเวียงแหง

ปีที่		การขุด-ขน				
		ถ่าน	ดิน			
			ตัน	ภายในบ่อเหมือง	ภายนอกบ่อเหมือง	รวม
				ลบ.ม.	ลบ.ม.	ลบ.ม.
ช่วงที่ 1	1	0	0	3,937,500	3,937,500	
	2	500,000	405,000	3,532,500	3,937,500	
	3	500,000	405,000	3,532,500	3,937,500	
	4	1,000,000	820,000	3,117,500	3,937,500	
ช่วงที่ 2	5	1,000,000	2,340,000	4,860,000	7,200,000	
	6	1,000,000	2,340,000	4,860,000	7,200,000	
	7	1,000,000	7,200,000	0	7,200,000	
ช่วงที่ 3	8	1,000,000	6,000,000	0	6,000,000	
	9	1,000,000	6,000,000	0	6,000,000	
	10	1,000,000	6,000,000	0	6,000,000	
ช่วงที่ 4	11	1,000,000	7,000,000	0	7,000,000	
	12	1,000,000	7,000,000	0	7,000,000	
	13	1,000,000	7,000,000	0	7,000,000	
ช่วงที่ 5	14	1,000,000	7,120,000	0	7,120,000	
	15	1,000,000	7,120,000	0	7,120,000	
	16	1,000,000	7,120,000	0	7,120,000	
	17	230,000	0	0	0	
รวมทั้งหมด		14,230,000	73,870,000	23,840,000	97,710,000	

หมายเหตุ : ปริมาณการใช้ถ่านหินอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากคุณภาพของถ่านปริมาณของ ซัลเฟอร์และCaO ของเหมืองแม่เมาะอาจจะมีการใช้งานกับ โรงไฟฟ้าเพิ่มเติม เพื่อลดมลภาวะตามนโยบายของรัฐบาล

ที่มา: รายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 1 การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โครงการพัฒนาเหมืองเวียงแหง,2548.

(3) การเดินหน้าเหมือง

จากเอกสารรายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 1 การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการพัฒนาเหมืองเวียงแหง (2548) พบว่าการเดินหน้าเหมืองมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้คือ

ช่วงที่ 1 เริ่มต้นปีที่ 1 ถึงปีที่ 4

ในปีที่ 1 จะทำการขุด-ชนดินออกเพื่อเตรียมหน้างานให้พร้อมสำหรับการผลิตถ่านหิน ในปี 2 โดยในปีที่ 1 จะทำการผันน้ำจากห้วยโป่งอ่างที่ให้ผ่านพื้นที่โครงการลงทางใต้เข้าสู่ห้วยผักกูด

สิ้นปีที่ 4 ความลึกของบ่อเหมืองจะลงไปถึงที่ระดับความสูง 680 จากระดับน้ำทะเล ซึ่งเป็นความลึกที่สุดของบ่อเหมือง โดยจะมีปากบ่อเหมืองทางด้านทิศใต้อยู่ที่พิกัด N2170250 ตามแนวเหนือใต้

การขุด-ชนดินส่วนใหญ่จะทำการทิ้งดินภายนอกบ่อเหมืองในบริเวณพื้นที่ทิ้งดินที่ 1 มีระดับสูงสุดอยู่ที่ ระดับความสูง 820 จากระดับน้ำทะเลและมีบางส่วนเริ่มทิ้งดินภายในบ่อเหมืองในปีที่ 2-4 ปริมาณ 1.63 ล้านลบ.ม.(แน่น)ระดับสูงสุดอยู่ที่ระดับความสูง 770 จากระดับน้ำทะเล

ช่วงที่ 2 เริ่มต้นปี 5-สิ้นปีที่ 7

ในช่วงนี้ความลึกของบ่อยังคงอยู่ที่ระดับความสูง 680 จากระดับน้ำทะเล โดยมีปากบ่ออยู่ที่พิกัด N2169500 ตามแนวเหนือใต้ โดยการขุด-ชนดิน จะมีการทิ้งดินทั้งภายในและภายนอกบ่อเหมือง ในส่วนของการทิ้งดินภายนอกบ่อเหมือง จะทำการทิ้งในบริเวณที่ทิ้งดินที่ 1, 2 และ 3 มีระดับสูงสุดอยู่ที่ระดับ ระดับความสูง 870 ระดับความสูง 860 และ ระดับความสูง 830 จากระดับน้ำทะเล ตามลำดับ ซึ่งสิ้นสุดการทิ้งดินภายนอกบ่อเหมืองในปีที่ 6 “การทิ้งดินภายนอกบ่อเหมืองจะมีปริมาณทั้งสิ้น 23.8 ล้านลบ.ม.(แน่น) และในส่วนของ การทิ้งดินภายในบ่อเหมือง จะมีระดับสูงสุดอยู่ที่ระดับความสูง 770 จากระดับน้ำทะเล

ช่วงที่ 3 เริ่มต้นปี 8-สิ้นปีที่ 10

ในช่วงความลึกของบ่อเหมืองยังคงอยู่ที่ระดับความสูง 680 จากระดับน้ำทะเล การขุด-ชนดิน จะทิ้งในบ่อ เหมืองทั้งหมด มีระดับสูงสุดอยู่ที่ระดับความสูง 830 จากระดับน้ำทะเล โดยปีที่ 8 จะเริ่มทำการผันทิศทางน้ำของห้วยโป่งอ่างกลับมายังแนวทางน้ำเดิม เมื่อสิ้นสุดปีที่ 9 ปากบ่อเหมืองทางด้านทิศใต้จะอยู่ที่พิกัด N2168300 ตามแนวเหนือใต้

ช่วงที่ 4 เริ่มต้นปี 11-สิ้นปีที่ 13

ความลึกของบ่อเหมืองอยู่ที่ระดับความสูง 680 จากระดับน้ำทะเล โดยปากบ่ออยู่ที่พิกัด N 2167900 ตามแนวเหนือใต้ การขุด-ขนดิน จะทำการทิ้งกลับภายในบ่อเหมืองทั้งหมดมีระดับสูงสุดอยู่ที่ระดับความสูง 830 จากระดับน้ำทะเล

ช่วงที่ 5 เริ่มต้นปี 14- สิ้นปีที่ 17

ความลึกของบ่อที่สิ้นสุดโครงการจะอยู่ที่ ระดับความสูง 740 จากระดับน้ำทะเล โดยการขุด-ขนดินจะทิ้งกลับลงในบ่อเหมืองทั้งหมด มีระดับสูงสุดอยู่ที่ระดับ ระดับความสูง 830 จากระดับน้ำทะเล โดยเมื่อสิ้นสุดโครงการจะมีปากบ่อเหมืองอยู่ที่พิกัด N2167300 ตามแนวเหนือใต้

(4) ลำดับการทิ้งดิน

การทิ้งดินจะแบ่งเป็นสองส่วนคือ ส่วนที่หนึ่ง ทิ้งนอกบ่อเหมือง ซึ่งมีอยู่ 3 บริเวณตามแผนการทำเหมือง ส่วนที่ 2 เป็นการทิ้งดิน ในบ่อเหมือง (Inpit Dump) โดยมีรายละเอียดการทิ้งดินในแต่ละบริเวณดังในตารางที่ 4.2 คือ

ตารางที่ 4.2 รายละเอียดการทิ้งดินในแต่ละบริเวณของพื้นที่โครงการ

ปีที่	ปริมาณการทิ้งดินนอกบ่อเหมือง (BCM)			ปริมาณการทิ้งดินในบ่อเหมือง (BCM)
	บริเวณที่ทิ้งดินที่ 1	บริเวณที่ทิ้งดินที่ 2	บริเวณที่ทิ้งดินที่ 3	
1	4,090,000	-	-	-
2-5	13,470,000	1,820,000	-	3970,000
6	-	2,210,000	2,250,000	2540,000
7-17	-	-	-	67360,000
รวม	17,560,000	4,030,000	2,250,000	73870,000

ที่มา: รายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 1 การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โครงการพัฒนาเหมือง เวียงแหง, 2548.

1.1 การทิ้งนอกรอบเหมือง (Output dump) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกพื้นที่ที่อยู่ไม่ไกลจากพื้นที่โครงการ เพื่อลดค่าใช้จ่ายและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการขนส่ง เป็นพื้นที่ที่ไม่มีข้อจำกัดในการใช้เป็นที่ทิ้งดิน เช่น ไม่เป็นพื้นที่ลาดชัน หรือเป็นเนินสูงจากระดับพื้นดินโดยรอบมากนัก และไม่เป็นพื้นที่ต้นน้ำหรือมีสภาพป่าที่สมบูรณ์ ทั้งนี้กำหนดให้มีระยะห่างจากบ้านเรือนหรือชุมชนพอสมควร จากเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น กฟผ. จึงได้พิจารณาเลือกพื้นที่ทิ้งดิน 3 บริเวณตามแผนการทำเหมือง โดยมีปริมาณดินทิ้งนอกรอบเหมืองรวมทั้งสิ้น 23.8 ล้าน ลบ.ม.(แน่น) แยกเป็นบริเวณที่ทิ้งดินที่ 1 มีระดับสูงสุดที่ ระดับความสูง 870 จากระดับน้ำทะเล. มีปริมาณดินทิ้ง 17,560,000 ลบ.ม.(แน่น) บริเวณที่ทิ้งดินที่ 2 มีระดับสูงสุดที่ ระดับความสูง 860 จากระดับน้ำทะเล. มีปริมาณดินทิ้ง 4,030,000 ลบ.ม.(แน่น) และบริเวณที่ทิ้งดินที่ 3 มีระดับสูงสุดที่ ระดับความสูง 830 จากระดับน้ำทะเล. มีปริมาณดินทิ้ง 2,250,000 ลบ.ม.(แน่น)

1.2 การทิ้งดินในบ่อเหมือง (Input Dump) ในส่วนของการทิ้งดินภายในบ่อเหมือง จะมีระดับสูงสุดอยู่ที่ระดับความสูง 830 จากระดับน้ำทะเล. มีปริมาณการทิ้งดิน 73,870,000 ลบ.ม.(แน่น) พื้นที่บริเวณที่ทิ้งดินจะดำเนินการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ให้กลับเข้าสู่ใกล้เคียงกับสภาพดินมากที่สุด โดยจะดำเนินการปลูกต้นไม้ยืนต้นในพื้นที่ที่ทิ้งดิน ที่เข้าขอบเขตสุดท้าย (Final Limit) ในแต่ละปีไปจนครอบคลุมพื้นที่ทิ้งดินทั้งหมดในปีสุดท้ายของโครงการ

(5) การรักษาหน้าเหมือง

เพื่อความปลอดภัยในการรักษาหน้าเหมืองส่วนลาดชันของหน้าเหมืองจะเป็นไปตามผลการศึกษาด้านวิศวกรรมธรณี และจัดทำร่องระบายน้ำเพื่อป้องกันการกัดเซาะหน้า Slope ของบ่อเหมือง ตลอดจนควบคุมการทิ้งดินให้ห่างจากหน้าเหมืองในระยะที่จะไม่ก่อให้เกิดแรงกดดันเนื่องมาจากน้ำหนักของดินที่ทิ้งถมไว้แผ่มาถึงหน้าเหมือง ซึ่งจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการเคลื่อนตัวของผนังบ่อเหมือง นอกจากนี้จะทำการติดตั้งเครื่องมือสำหรับวัดระดับน้ำใต้ดิน (Piezometer) เพื่อเก็บข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำใต้ดินในบริเวณขอบบ่อเหมือง หากบริเวณใดมีระดับน้ำใต้ดินสูงจะทำการเจาะรูระบายน้ำใต้ดินเพื่อลดแรงดันน้ำของน้ำใต้ดินดังกล่าวที่กระทำกับผนังบ่อเหมืองให้อยู่ในระดับที่ปลอดภัย อีกทั้งจะทำการตรวจสอบการเคลื่อนตัวของผนังบ่อเหมือง ด้วยวิธีรังวัดในระหว่างการทำเหมืองเป็นระยะตามความเหมาะสม สำหรับหน้างานเหมืองที่อยู่ในระหว่างการทำเหมืองจะจัดให้มีความสูงประมาณ 5-10 เมตร และหน้างานซึ่งได้ทำการขุดดิน หรือถ่านเสร็จเรียบร้อยแล้วจะจัดให้มีความสูงประมาณ 10 เมตร โดยมีความกว้างของ

BERM 5-10 เมตร ขึ้นอยู่กับผลการศึกษาด้านธรณีวิศวกรรม อีกทั้งจะปฏิบัติตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2513) ออกตามความในพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 ทุกประการ

(6) แผนการขนส่งถ่านหินจากบ่อเหมืองไปยังโรงไฟฟ้าแม่เมาะ (เบื้องต้น)

ระยะทางจากเหมืองเวียงแหงไปยังโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จังหวัดลำปาง คิดเป็นระยะทางเฉลี่ย ประมาณ 300 กิโลเมตร ถ่านหินที่ขุดจากเหมืองเวียงแหง จะถูกลำเลียงออกจากเหมืองโดยจะใช้ทาง หลวงแผ่นดินซึ่งสร้างโดยกรมทางหลวงซึ่งเป็นเส้นทางที่มีสภาพดี ลาดยางแล้วทั้งสิ้น เป็นเส้นทาง หลัก 2 เส้นทางพร้อม ๆ กัน ซึ่งจะช่วยบรรเทาปัญหาการจราจรบนเส้นทางที่ผ่าน เส้นทางดังกล่าว บางช่วงชันภูเขาสูง บางช่วงผ่านชุมชน สรุปเส้นทางโดยสังเขปได้ดังต่อไปนี้คือ

- **เส้นทางที่ 1 (เส้นทาง A)** จากเหมืองเวียงแหงผ่านบ้านแม่จา อำเภอเชียงดาว-อำเภอแม่ แดง อำเภอแม่ริม-จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน-จังหวัดลำปาง-เหมืองแม่เมาะ คิดเป็นระยะทาง ประมาณ 285 กม. ดังมีรายละเอียดช่วงจากบ้านแม่จา-เหมืองแม่เมาะ

- **เส้นทางที่ 2 (เส้นทาง B)** จากเหมืองเวียงแหงผ่านบ้านแม่จา-อำเภอพร้าว-อำเภอเวียงป่า เป้า-อำเภอวังเหนือ อำเภอแจ้ห่ม-จังหวัดลำปาง-เหมืองแม่เมาะ คิดเป็นระยะทาง 315 กม. ดังมี รายละเอียดช่วงจากบ้านแม่จา-เหมืองแม่เมาะ

สำหรับเส้นทางขนส่งช่วงจากเหมืองเวียงแหงมาที่บ้านแม่จาซึ่งเป็นจุดขนถ่าย เป็นช่วง ผ่านเทือกเขา โดยสามารถเลือกใช้เส้นทางได้ 2 ทางได้แก่

- **เส้นทางที่ 1 (เส้นทาง C)** เหมืองเวียงแหง-บ้านจอง-บ้านแก่น้อย-บ้านเมืองนะ-บ้านนา หวาย-บ้านแม่จา ระยะทาง 83 กม.

- **เส้นทางที่ 2 (เส้นทาง D)** เหมืองเวียงแหง-บ้านปางควาย-บ้านเลา-บ้านขุนคลอง-บ้านแม่ จา ระยะทาง 64 กม.

สำหรับช่วงจากเหมืองเวียงแหงไปบ้านปางควายจะเป็นเส้นทางที่ต้องสร้างขึ้นใหม่ ซึ่ง ผ่านพื้นที่ป่าใช้เลี้ยงชุมชนอำเภอเวียงแหง คิดเป็นระยะทางประมาณ 10 กม.

ในเบื้องต้นแผนการขนส่งถ่านหินจากเหมืองเวียงแหงไปบ้านแม่จาขณะนี้ คาดว่าจะใช้ รถบรรทุก 10 ล้อ บรรทุกได้ประมาณ 12 คัน ต่อเที่ยว (พิกัดถูกต้องตามกฎหมายกำหนด) โดยจะมี การขนถ่าย (Re-handling) ที่บริเวณบ้านแม่จา และขนส่งต่อไปยังเหมืองแม่เมาะ โดยรถ Semi Trailer น้ำหนักบรรทุกได้ประมาณ 21 คันต่อเที่ยว (พิกัดตามกฎหมายกำหนด) และเพื่อความ ปลอดภัยจะต้องมีการบรรจุถ่านหินในรถบรรทุกทั้งสองประเภทอย่างมิดชิด ไม่มีถ่านหินร่วงหล่นสู่ ผิวจราจร

ในการคัดเลือกพื้นที่ใช้เป็นจุดขนถ่าย กฟผ. จะพิจารณาใช้เกณฑ์ด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบในการคัดเลือกพื้นที่ที่เหมาะสม ได้แก่ เป็นพื้นที่ห่างไกลบ้านเรือนหรือชุมชน ไม่มีทางน้ำ สาธารณะไหลผ่าน มีขนาดพื้นที่กว้างพอเหมาะเพื่อกั้นระยะสำหรับจัดทำแนวป้องกันผลกระทบ ด้านเสียงและฝุ่นละอองภายในบริเวณพื้นที่ขนถ่ายได้ และต้องไม่เป็นพื้นที่ที่มีการจราจรคับคั่งอยู่ แล้ว และอยู่ในตำแหน่งที่ถัดจากจุดบรรจบของเส้นทางขนส่งย่อยทั้งสองเส้นออกไป

4.2.5 การระบายน้ำและป้องกันน้ำท่วม

จากรายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 1 การวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น(2548) พบว่า การทำเหมืองถ่านลิกไนต์เป็นการทำเหมืองด้วยวิธีเหมืองทาบ และมีได้ใช้น้ำช่วยในการพัง ดินหรือล้างแร่ ดังนั้นจึงไม่มีการชักน้ำเข้าเหมือง ไม่มีประตูละบายน้ำ ไม่มีที่เก็บกักน้ำขุ่นข้น กลับ เป็นตรงกันข้าม คือจะต้องพยายามทำให้ขุมเหมืองแห้งอยู่เสมอ จะมีน้ำค้างอยู่บ้าง เพื่อใช้รด ป้องกันฝุ่นตามถนนและฝุ่นถ่านภายในเหมืองเท่านั้น และจะต้องป้องกันมิให้เกิดน้ำท่วมหรือไหล บ่าเข้าในเหมือง ซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อการทำงาน และทำความเสียหายให้แก่เครื่องจักรที่อยู่ภายใน บ่อเหมืองได้ การระบายน้ำในการทำเหมืองลิกไนต์พอจะแบ่งได้ ดังนี้

(1) บริเวณภายนอกเหมือง

1.1 การป้องกันน้ำท่วมเหมืองจะทำการจัดสร้างคันเหมือง (Levee Bank) ซึ่งมีขนาดกว้าง ประมาณ 10-15 เมตร มีสันของคันไว้โดยรอบบริเวณเหมือง สำหรับบางบริเวณก็จะขุดเป็นทาง ระบายน้ำเพื่อป้องกันมิให้น้ำผิวดินไหลบ่าเข้าไปในเหมือง

1.2 ในการป้องกันน้ำซึม จะนำเอาเปลือกดินที่น้ำไม่สามารถซึมผ่านได้ (Impervious Clay) ซึ่งได้จากการเปิดเปลือกดินถมลงไปแทนที่ ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้น้ำซึมมากับชั้นดินปนทราย ซึมเข้าไปในเหมือง

(2) บริเวณบ่อเหมือง

ในการระบายน้ำที่เกิดจากการทำเหมืองของโครงการจะประกอบด้วยพื้นที่หลัก 2 บริเวณ คือ บริเวณบ่อเหมืองและที่ทิ้งดินภายในบ่อเหมือง กับบริเวณที่ทิ้งดินภายนอกบ่อเหมือง โดยน้ำจาก บ่อเหมือง และจากบริเวณที่ทิ้งดินภายในบ่อเหมืองจะไหลลงสู่บ่อตกตะกอนชุดแรกที่อยู่ทางตอน เหนือและแนวตะวันตกของเหมือง เพื่อบำบัดก่อนที่จะระบายออก บ่อตกตะกอนชุดแรกประกอบ ไปด้วยบ่อตกตะกอนขนาด 50×50×5 เมตร จำนวน 22 บ่อที่กระจายเป็นชุดบ่อตกตะกอนใน บริเวณที่ทำเหมือง ในทำนองเดียวกันก็จะมีบ่อตกตะกอนอีกชุดหนึ่งสำหรับรองรับน้ำที่ระบายจาก บริเวณที่ทิ้งดินภายนอกบ่อเหมือง บ่อตกตะกอนชุดที่สองประกอบไปด้วยบ่อตกตะกอนขนาด 50×50×5 เมตร ทั้งหมดจำนวน 8 บ่อ โดยจะวางลำดับของบ่อตกตะกอนเพื่อให้มีการบำบัดก่อน

ระบายสู่ธรรมชาติ และเมื่อตะกอนบริเวณบ่อตกตะกอนสะสมมาก ก็จะทำให้การขุดลอกออกมาที่บริเวณที่เก็บกองมูลดินทรายต่อไป

ส่วนมากมาตรการสำหรับป้องกันการระบายน้ำขุ่นขึ้น จะสร้างคุระบายน้ำเพื่อรองรับน้ำที่ระบายจากหน้าเหมือง และสร้างคันบนดินอัดแน่นและคุระบายน้ำล้อมรอบบริเวณที่เก็บกองเศษดิน ลักษณะของคันทำนบจะมีพื้นที่หน้าตัดเป็นรูปสี่เหลี่ยมคางหมู โดยให้ความลาดเอียงของหน้าทำนบไม่เกิน 45 องศา ป้องกันการพังทลายของคันทำนบ สำหรับคุระบายน้ำจะขุดให้ลักษณะรูปสามเหลี่ยม ขนาดความกว้างของฐานประมาณ 2.5 เมตร ลึก 1 เมตร โดยให้ความลาดเอียงของท้องร่องคุระบายน้ำประมาณ 5 องศา

(3) บริเวณที่ทิ้งดิน

มูลดินทรายที่เกิดจากการทำเหมืองจะนำไปทิ้งยังที่ทิ้งมูลดินทรายในเขตคำขอประทานบัตร โดยมูลดินทรายที่เกิดจากการทำเหมืองดังกล่าวจะทิ้งให้มีลักษณะเป็นชั้นบันได โดยดินที่ทิ้งแต่ละชั้นจะมีความสูงประมาณ 10 เมตร ความลาดเอียงประมาณ 1:2 และมีความกว้างของคันดินประมาณ 20 เมตร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผลการศึกษาด้านวิศวกรรมธรณี ในปัจจุบันระดับความสูงของผิวดินอยู่ที่ ระดับความสูง 770จากระดับน้ำทะเล สามารถเก็บกองได้สูง 60-100 เมตร ปริมาณประมาณ 23,840,000 ลบ.ม. ปริมาณดินที่เหลือจะถูกถมกลับเข้าไปในบ่อเหมือง ซึ่งจะสามารถรับมูลดินทรายได้ประมาณ 73,870,000 ลบ.ม. ทำให้เพียงพอที่จะเก็บกองมูลดินทรายทั้งหมดได้ ทั้งนี้การถมกลับมูลดินทรายจะต้องสอดคล้องกับแผนการเดินหน้าเหมือง โดยจะต้องขุดถ่านออกจากบริเวณที่จะทิ้งมูลดินทรายออกก่อนเพื่อเตรียมพื้นที่ที่ทิ้งดิน

4.2.6 การรักษาความปลอดภัย และสวัสดิภาพ

ในส่วนของการรักษาความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการดำเนินงานจากรายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 1 การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม(2548)สามารถสรุปได้ดังนี้

(1) การป้องกันไฟและฝุ่น

เนื่องจากถ่านลิกไนต์อาจเกิดติดไฟได้ด้วยตนเอง (Spontaneous Combustion) ฉะนั้น เพื่อป้องกันการเกิดไฟไหม้ในเหมืองจะปฏิบัติ ดังนี้

1.1 ทำความสะอาดภายในบ่อถ่าน โดยไม่ให้มีเศษผงถ่านเหลือกองอยู่บนชั้นถ่านนาน ๆ โดยไม่จำเป็น

1.2 หน้าถ่านบริเวณใดที่ยังไม่ทำการขุด จะใช้ดินคลุมหน้าถ่านนั้นไว้เพื่อป้องกันมิให้สัมผัสอากาศ

1.3 จัดให้มีรถบรรทุกน้ำพร้อมเครื่องสูบน้ำ สำหรับรดน้ำตามหน้างาน และทางวิ่ง เพื่อดับฝุ่นและป้องกันไฟ

(2) ความปลอดภัยและสวัสดิภาพพนักงาน

จะปฏิบัติตามกฎกระทรวงฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2513) และฉบับที่ 50 (พ.ศ. 2525) ออกตามความในมาตรา 17 (6) แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2516 ซึ่งว่าด้วยการใช้ความคุ้มครองแก่คนงาน และความปลอดภัยแก่บุคคลภายนอกโดยเคร่งครัดตลอดจนจะปฏิบัติตามข้อบังคับ และคำแนะนำของพนักงานเจ้าหน้าที่โดยเคร่งครัดทุกประการ และจะส่งเสริมสวัสดิภาพคนงาน ดังนี้

2.1 จัดให้มีปัจจัยในการปฐมพยาบาล เพื่อช่วยเหลือคนงานได้ทันทั่วถึง เมื่อประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยโดยไม่คิดมูลค่า และมีรถสำหรับขนคนงานที่เจ็บส่งแพทย์หรือโรงพยาบาล

2.2 จัดให้มีน้ำดื่ม น้ำใช้ ที่พักอาศัย และส้วมที่ถูกต้องสุขลักษณะแก่คนงานในเขตเหมืองแร่

2.3 จัดให้มีอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลที่เหมาะสมสำหรับคนงานในการปฏิบัติงาน เช่น หมวกกันน็อก ถุงมือ รองเท้ากันภัย หน้ากากป้องกันฝุ่น เครื่องป้องกันตา และเครื่องป้องกันหู เป็นต้น สำหรับบริเวณที่อาจจะมีอันตรายจากการปฏิบัติงาน

2.4 จัดให้มีการปิดกั้นหรือป้องกันอันตรายจากบริเวณที่มีเครื่องจักรเคลื่อนไหว เช่น บริเวณสายพาน ฟันเฟือง หรือบริเวณที่มีรถขุดตักทำงาน เป็นต้น

2.5 จัดให้มีผู้ควบคุมการดำเนินงานเป็นประจำ เพื่อความปลอดภัย และป้องกันอุบัติเหตุสำหรับการทำเหมือง และจะมีบันทึกผลการตรวจไว้เป็นหลักฐาน เพื่อแสดงแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้จะปฏิบัติตามกฎกระทรวงฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2513) และกฎกระทรวงฉบับที่ 50 (พ.ศ. 2525) ออกตามความในมาตรา 17 พ.ร.บ. แร่ พ.ศ. 2510 ว่าด้วยการใช้ความคุ้มครองแก่คนงาน และความปลอดภัยแก่บุคคลภายนอกโดยเคร่งครัด

4.2.7 การปรับสภาพพื้นดินและการฟื้นฟูภายหลังการทำเหมืองแล้ว

การปรับสภาพพื้นที่และการฟื้นฟูภายหลังการทำเหมืองจากรายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 1 การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (2548) ทำให้ทราบว่า กองหิน และมูลดินทรายที่เกิดจากการทำเหมืองและพื้นที่ที่ได้ใช้ทำเหมืองแล้ว ทางเหมืองขอรับรองว่าจะทำการถม ปรับแต่งให้มีสภาพเดิมปรับความลาดชันโดยทั่วพื้นที่ ให้เป็นที่ปลอดภัย และลดการสึกกร่อนโดยธรรมชาติ และทำการปลูกหญ้าหรือพืชคลุมตลอดพื้นที่ เว้นแต่ทรัพยากรธรณีประจำพื้นที่จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น โดยทางเหมืองมีโครงการปรับสภาพพื้นที่ที่ทำเหมืองแล้ว (ตารางที่ 4.3) ดังกล่าวตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

- (1) ในช่วงที่ 1 (1-4 ปี) เป็นช่วงของการพัฒนา จะดำเนินการขนหน้าดินไปเก็บกองเป็นระยะ จะมีการตัดต้นไม้ และเปิดเปลือกดินในบริเวณที่จะทำเหมืองเท่านั้น พร้อมกับการปรับความลาดเอียงเพื่อรักษาเสถียรภาพ และปลูกพืชคลุมดินเพื่อลดการชะล้าง
- (2) ในช่วงที่ 2 (5-7 ปี) มีการปลูกไม้ยืนต้นเพื่อช่วยกรองฝุ่น และลดเสียงที่เกิดจากการทำเหมือง โดยเฉพาะทางตอนเหนือของพื้นที่โครงการ
- (3) ในช่วงที่ 3 (8-10 ปี) เป็นช่วงกลางของการทำเหมือง มีการปลูกพืชคลุมดินเพื่อช่วยลดการชะล้าง มีการปรับสภาพพื้นที่ที่ทำเหมืองไปแล้ว
- (4) ในช่วงที่ 4 (11-13 ปี) เป็นช่วงตอนปลายของการทำเหมือง จะมีการปลูกไม้ยืนต้นโดยใช้ดินจากหน้าดินที่เก็บกองไว้ตั้งแต่ช่วงการเริ่มการพัฒนาเหมือง การปรับสภาพพื้นที่ที่จะดำเนินการให้แล้วเสร็จเป็นช่วงไปทุกปี จนกว่าจะสิ้นอายุประทานบัตร
- (5) ในช่วงสุดท้าย (14-17 ปี) จะมีการปรับสภาพของพื้นที่ให้มีสภาพกลมกลืนกับภูมิประเทศใกล้เคียง

ตารางที่ 4.3 พื้นที่ฟื้นฟูสภาพเหมืองเวียงแหง (หน่วย : ไร่)

	ปีที่ 4	ปีที่ 7	ปีที่ 10	ปีที่ 13	ปีสุดท้าย	รวม
พื้นที่ Top surface	10	196	97	264	471	1,038
พื้นที่ลาดเอียงของที่ตั้งดิน	455	876	95	72	64	1,562
รูปบ่อสุดท้าย	0	0	0	0	171	171
รวม	465	1,072	193	335	536	2,601

ที่มา: รายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 1 การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โครงการพัฒนาเหมืองเวียงแหง, 2548.

4.2.8 มาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบ

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ขอให้คำรับรองว่าจะปฏิบัติตามเงื่อนไข และมาตรการที่สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติกำหนดไว้ ตามบันทึกของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่ วพ. 0402 (4)/2989 ลงวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ.2529 รวม 4 ข้อ ดังต่อไปนี้

- (1) จะไม่เปิดการทำเหมืองภายในระยะ 50 เมตร จากทางหลวง ทางสาธารณะ หรือทางน้ำสาธารณะเป็นอันขาด ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510
- (2) จะเว้นแนวป่าส่วนที่ติดริมคลอง หรือทางน้ำธรรมชาติเป็นระยะห่างอย่างน้อย 100 เมตร ตลอดแนว พร้อมทั้งช่วยดูแลรักษาและฟื้นฟูสภาพป่าให้กลับสู่สภาพที่สมบูรณ์อยู่เสมอ

(3) จะดำเนินการให้มีมาตรการป้องกันการชะล้างตะกอนดินทราย จากพื้นที่ทำเหมืองแร่ ดังนี้

- บริเวณที่กองเปลือกดินจะกองให้ห่างจากทางน้ำธรรมชาติ และมีความลาดชันน้อย
- จะดำเนินการสร้างระบบระบายน้ำรอบๆ บริเวณที่กักกองมูลดินทราย และบ่อดกตะกอน(Stabilized Pond) ที่มีความจุในการรับน้ำจากคูระบายน้ำ และจากขุมเหมือง เพื่อประโยชน์ในการบำบัดก่อนที่จะระบายออกสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ

(4) จะมีให้มีการสร้างสิ่งกีดขวางการขึ้นลงของทางน้ำตามธรรมชาติในบริเวณใกล้เคียง เช่น การสร้างถนน เป็นต้น

(5) จะดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในอ่างเก็บน้ำในขุมเหมือง และบ่อดกตะกอน บริเวณที่มีการปล่อยน้ำจากบ่อดกตะกอนตามตัวแปรต่อไปนี้ คือ

- ความเป็นกรดด่าง
- สี
- Total suspended solid (TSD) และ Suspended solid (SS)
- โลหะหนัก คือ แคดเมียม (Cd) และตะกั่ว (Pb)

โดยให้มีการตรวจวัดก่อนเปิดการทำเหมือง และตรวจวัดทุก ๆ 3 เดือน พร้อมทั้งแจ้งผลให้สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติทราบ และในกรณีที่พบว่าค่าตะกอนแขวนลอย หรือ โลหะหนักมีค่าสูงกว่ามาตรฐาน ก็จะทำการบำบัดก่อนที่จะมีการปล่อยลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ

4.2.9 ข้อสัญญาว่าด้วยการทำเหมือง

จากรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการการพัฒนาเหมืองเวียงแหงครั้งที่ 5 (1/พ.ศ.2548) โดยสำนักงานประสานงานโครงการพัฒนาเหมืองเวียงแหง พอสรุปได้ว่า ในการทำเหมืองขอรับรองว่าจะไม่ทำให้ราษฎรต้องได้รับความเดือดร้อน หรือเสียหายใด ๆ เป็นอันขาด หากเกิดความเสียหายใด ๆ แก่ราษฎรแล้ว การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยยินยอมรับผิดชอบและชดเชยใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น ๆ ทุกกรณี

จะปฏิบัติตามพระราชบัญญัติแร่กฎกระทรวงซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติแร่แผนผังโครงการทำเหมือง และคำแนะนำของพนักงานเจ้าหน้าที่โดยเคร่งครัดทุกประการ หากไม่ปฏิบัติตามก็จะยินยอมให้ทางราชการพิจารณาลงโทษได้ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 ตลอดทั้งเพิกถอนประทานบัตร โดยไม่เรียกร้องค่าเสียหายและโต้แย้ง คัดค้านใด ๆ ทั้งสิ้น

จากเอกสารประชาสัมพันธ์เชื้อเพลิงการไฟฟ้าฝ่ายผลิต (มี.ย. พ.ศ.2547) พบสรุปได้ว่า การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยได้ลงนามว่าจ้างมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการพัฒนาเหมืองเวียงแหงเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ.2547 การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยและมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีพิธีลงนามข้อตกลงว่าจ้างเป็นที่ปรึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ของโครงการพัฒนาเหมืองเวียงแหง ซึ่งกำลังอยู่ในช่วงการดำเนินการศึกษา

4.2.10 ประโยชน์ต่อชุมชนและการพัฒนาประเทศเมื่อดำเนินการเปิดเหมือง

จากเอกสารเอกสารรายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 1 การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ของโครงการพัฒนาเหมืองเวียงแหง พ.ศ.2548 พบสรุปได้ว่า หากเกิดโครงการดังกล่าวจะส่งผลดีต่อชุมชนและประเทศคือ มีการกระจายรายได้และการหมุนเวียนของเศรษฐกิจในพื้นที่อำเภอเวียงแหง จะช่วยส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่ ลดการพึ่งพาแหล่งพลังงานจากต่างประเทศ และเสริมความมั่นคงให้กับระบบการผลิตกระแสไฟฟ้าของประเทศและอุตสาหกรรมอื่นที่ต้องการถ่านหินเป็นเชื้อเพลิง เช่น การผลิตปูนซีเมนต์ เป็นต้น

สรุปได้ว่า ข้อมูลพื้นฐานของโครงการพัฒนาเหมืองเวียงแหงที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ได้แก่ ที่มาของโครงการ วัตถุประสงค์ของโครงการ ที่ตั้งและขอบเขตของโครงการ วิธีการทำเหมือง และการดำเนินการต่างๆ ข้อสัญญาว่าด้วยการทำเหมือง ประโยชน์ที่ได้รับหากเกิดโครงการ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นพบว่า การประชาสัมพันธ์รายละเอียดของโครงการที่กล่าวมานั้น ชาวบ้านไม่ทราบข้อมูลของโครงการที่ชัดเจน การรับฟังข้อมูลเกี่ยวกับประโยชน์ของโครงการแต่ผลเสียที่อาจตามมาไม่ได้เสนอแก่ชาวบ้านในพื้นที่ หรือการรับรู้ข่าวสารจากเครือข่ายหรือองค์กรภาคเอกชนที่ไม่เข้าใจโครงการอย่างแท้จริง ผนวกประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการสร้างโรงไฟฟ้าเหมืองแม่เมาะที่จังหวัดลำปาง ชาวบ้านจึงเกิดความกลัวความวิตกกังวลที่อาจจะเกิดขึ้นกับท้องถิ่นของตนเอง ชาวบ้านจึงมีความกังวลเรื่องหากเกิดโครงการพัฒนาเหมืองเวียงแหง ซึ่งอาจจะเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่อไปได้เช่นเดียวกับตัวอย่างที่เกิดขึ้นจากการทำโรงไฟฟ้าที่แม่เมาะ อีกทั้งถ้าหากทางโครงการละเลยไม่ทำตามข้อสัญญาการดำเนินงานที่ได้กล่าวไว้แล้วอย่างเคร่งครัด ไม่มีหลักประกันที่สร้างความเชื่อมั่นแก่ชาวบ้านว่าจะทำตามข้อสัญญาย่อมก่อให้เกิดความไม่มั่นใจและเชื่อมั่นในการดำเนินงานของโครงการนี้ จึงเป็นที่มาของปัญหาที่เกิดขึ้นส่งผลให้เกิดการตั้งข้อสงสัย ความไม่เข้าใจความวิตกกังวลของชาวบ้านและเครือข่ายต่างๆ ที่คัดค้านโครงการ

แม้ว่าปัจจุบัน โครงการพัฒนาเหมืองเวียงแหงยังไม่ได้ดำเนินการซึ่งกำลังอยู่ในช่วงของการศึกษาผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม ได้ส่งผลให้เกิดกระแสการคัดค้านและไม่เห็นด้วยมีมากขึ้น นำไปสู่ขบวนการเคลื่อนไหวทางสิ่งแวดล้อมขึ้นเพื่อที่ต้องการหาคำตอบจากปัญหาที่เกิดขึ้น

จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการพัฒนาเมืองเวียงแหง คือ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ต้องมีการประชาสัมพันธ์แจ้งข่าวสารของโครงการให้ชาวบ้านในพื้นที่รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับโครงการที่ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชนควรมีข้อมูลของโครงการในชุดเดียวกันที่จะกระจายข่าวสารให้ชาวบ้านประชาชนที่สนใจได้ทราบข้อมูลเหมือนกัน และพยายามให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อโครงการ เนื่องจากชาวบ้านเป็นคนในพื้นที่ที่มีความรู้จักคุ้นเคยพื้นที่ได้ดีกว่าคนนอกพื้นที่ โดยร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของโครงการในการร่วมกันแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะและช่วยกันหาทางออกที่ต่างฝ่ายยอมรับได้เพื่อโครงการพัฒนาเมืองเวียงแหงสามารถดำเนินการได้อย่างดีและจะต้องทำให้สิ่งแวดล้อม สังคม วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นนั้นได้รับผลกระทบน้อยที่สุดและทางโครงการต้องเป็นหลักประกันว่าจะทำตามข้อตกลง สัญญาที่ได้กล่าวไว้อย่างเคร่งครัด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved